

Årsrapport

2020

VIDENCENTER

for frisører og kosmetikere

Tanker om 2020

2020 blev for alle et mærkeligt og anderledes år, årsagen er selvfølgelig Covid19. Heldigvis oplevede vi både at være i Jylland og undervise frisørelever og være med til CEN-møder, både fysisk og virtuelt.

I 2020 gik arbejdet med en ny standard for handsker til frisører. Dette er et internationalt samarbejde som involverer lande fra hele verden.

Ph.d-studerende Martin Havmose udsendte spørgeskemaer (elektronisk og i printet form) i forbindelse med sit studie af håndeksem blandt frisører og effekten af undervisning i det kemiske arbejdsmiljø.

- Ulrik Ahrensboell-Friis, februar 2021

Indholdsfortegnelse

Indhold

Tanker om 2020.....	1
Om Videncenter for Frisører og Kosmetikere	3
Medarbejdere 2020.....	4
Tilknyttede personer	5
Finansiering	6
Organisationsdiagram.	7
Forskningsprojekter.....	8
Erhvervsbetingede håndksemmer: Afprøvning af tysk inspireret forebyggelseskoncept.	8
Erhvervsbetinget håndksem hos frisører gennem en 33-årig periode - evaluering af et forebyggende uddannelsesprogram.....	10
Telefonrådgivning.....	12
Handsker.....	13
Frisørinspirationsgruppen	14
Nyhedsemner i 2020	14
Videnskabelige publikationer af medarbejdere i Videncenter for Frisører og Kosmetikere	15
Foredrag af medarbejdere i Videncenter for Frisører og Kosmetikere.....	15
Dansk Standard.....	16
Undervisning og sundhedsfremme	16

Om Videncenter for Frisører og Kosmetikere

Videncenteret er en forsknings- og formidlingsenhed på Københavns Universitetshospital Gentofte, under Hud- og allergiafdelingen. Vi har et væsentligt forskningssamarbejde med Videncenter for Allergi som vi også deler kontormiljø med og modtager sekretær- og IT-bistand fra. Videncenter for Frisører og kosmetikere er selvfinansierende. Videncenteret består af en forsknings, ledelses og økonomiansvarlig, en projektleder, 1 ph.d.-studerende og en forskningssygeplejerske efter behov.

Formål

Videncenter for Frisører og Kosmetikers formål er at

1. Forebygge erhvervsbetinget sygdom, specielt hud- og luftvejslidelser blandt frisører og kosmetikere.
2. Fastholde frisører og kosmetikere i faget.

Disse mål skal nås ved at:

1. Rådgive frisører og frisørelever om forebyggelse og behandling af hud- og luftvejsallergi, eksem, produktsubstitution, arbejdsrutiner, graviditet, jobskifte.
2. Optimere undervisningsprogram til frisørelever vedrørende professionel håndtering af kosmetik og forebyggelse af håndeksem og luftvejslidelser.
3. Foretage- og formidle resultater af videnskabelige undersøgelser indenfor frisør- og kosmetiker faget.
4. Oplyse dermatologer, allergologer, arbejdsmedicinere, Arbejdstilsynet, fagets parter og andre om frisørfagets sygdomme (kemikalier der anvendes inden for faget) og mulig forebyggelse af sygdommene.
5. Deltage i politiske og videnskabelige processer, såvel nationalt som internationalt, med henblik på at forbedre frisørers sundhed.

Medarbejdere 2020

Ulrik Ahrensboell-Friis. Projektleder

Jeanne Duus Johansen. Forsknings-, økonomi og ledelsesansvarlig

Martin Stibus Havmose, Læge ph.d.-studerende

Anne Marie Topp. Forskningssygeplejerske

Tilknyttede personer

Lone Nordentoft Frost, formand for Dansk Frisør og Kosmetiker Forbund (formand for styrgruppen)

Connie Mikkelsen, formand for Danmarks Organisation for Frisører og Kosmetikere

Claus Zachariae, ledende overlæge på Hud- og allergiafdelingen, Gentofte Hospital

Lene Toft-Jensen, sekretær, Videntcenter for Allergi, Hud- og allergiafdelingen, Gentofte Hospital

Pao-Lung Tsai, IT-specialist, Videntcenter for Allergi, Hud- og allergiafdelingen, Gentofte Hospital

Ledere, medarbejdere og elever på frisørskolerne i Danmark

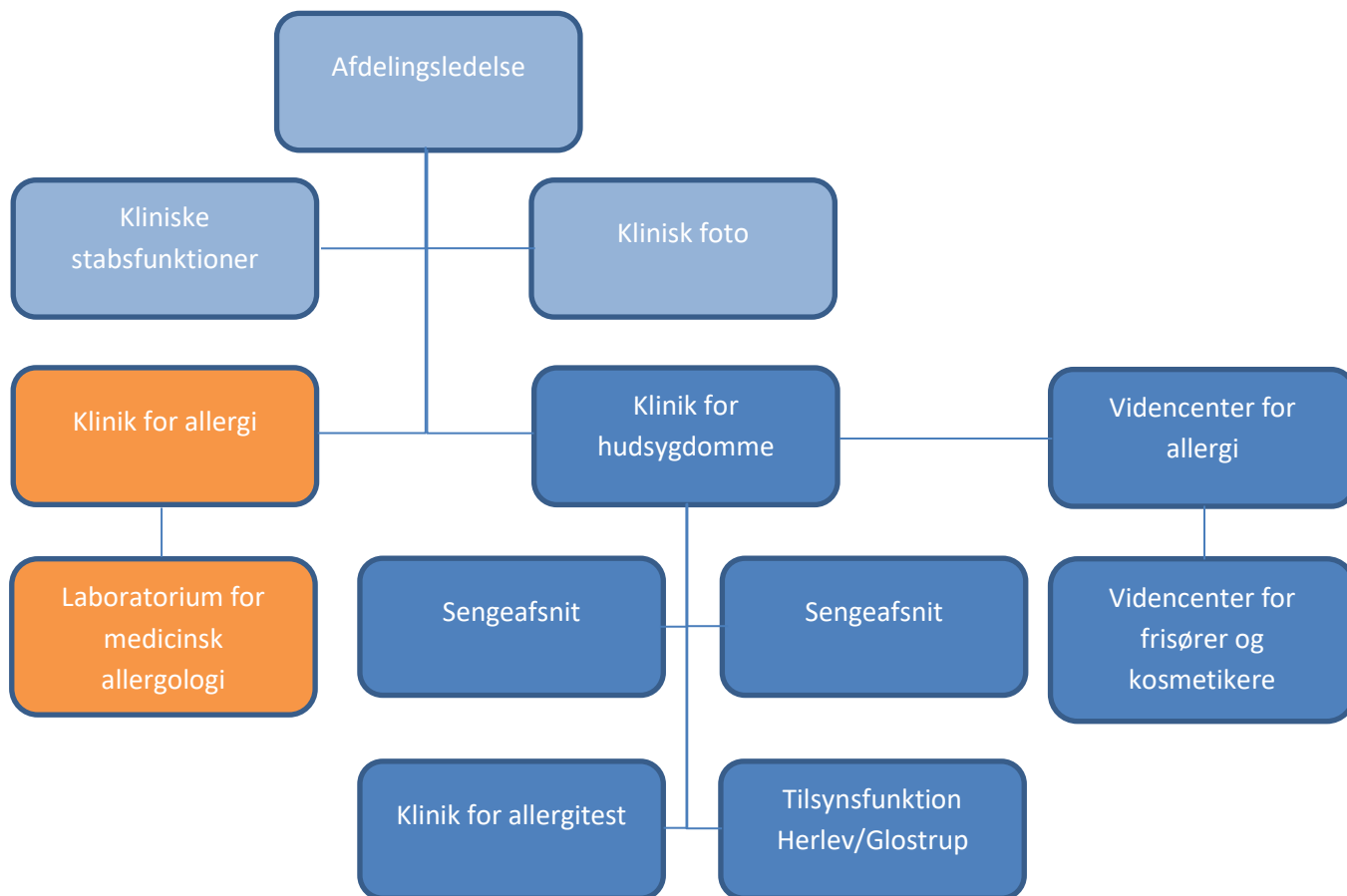
Finansiering

I overenskomsten mellem Dansk Frisør og Kosmetiker Forbund og Danmarks Organisation for Frisører og Kosmetikere er beskrevet en 20-øres fond, til forskning og formidling via Videncenter for Frisører og Kosmetikere. I 2020 udgjorde beløbet 550.000 kr.

Ulrik Ahrensbøll-Friis har, som i de 2 forrige år, varetaget et projekt om kortlægning i udviklingen af eksem i forskellige erhverv. Projektet som også omfatter et ph.d. studie er samlet finansieret med 3.4 mio.kr. fra Arbejds miljøforskningsfonden. Videncenter for Allergi er bevillingshaver. Projektet omfatter frisører, men også andre erhvervsgrupper.

Organisationsdiagram.

Videncenter for Frisører og Kosmetikere hører under Hud- og allergi afdelingen på Gentofte Hospital.

Forskningsprojekter

I det følgende afsnit vil igangværende og afsluttede forskningsprojekter blive beskrevet.

Erhvervsbetingede håndeksem: Afprøvning af tysk inspireret forebyggelseskoncept.

- Jojo Biel-Nielsen Dietz, læge phd-studerende og Ulrik Ahrensboell-Friis, phd, postdoc.

Hvert år anmeldes ca. 3.000 arbejdsbetingede hudlidelser til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring. Af disse er over 90% håndeksem. Arbejdsbetingede hudlidelser udgør omkring 1/3 af alle anerkendte arbejdsbetingede sygdomme, og er estimeret til at koste det danske samfund omkring 800 millioner kroner årligt til erstatninger, sygemeldinger og behandlinger.

Ph.d.-studiet består af to delstudier:

Delstudie 1 har til formål at udvikle og afprøve et forebyggelseskoncept med inspiration fra den tyske forebyggelsesindsats med henblik på at modvirke udstødelsen fra arbejdsmarkedet.

Delstudie 2 har til formål at kortlægge udviklingen i anmeldte og anerkendte erhvervsbetingede hudlidelser i perioden 2006-2018 generelt og for særligt belastede brancher, samt at foretage en detaljeret analyse af forekomst, årsager, konsekvenser og cost-of-illness for unge under 35 år ved analyse af registerdata.

Metode

Delstudie 1 udføres som et kontrolleret, randomiseret interventionsstudie, hvor patienter med formodet erhvervsbetinget håndeksem inkluderes og gennemgår en intervention med dermatologiske, socialmedicinske og arbejds- og miljømedicinske elementer.

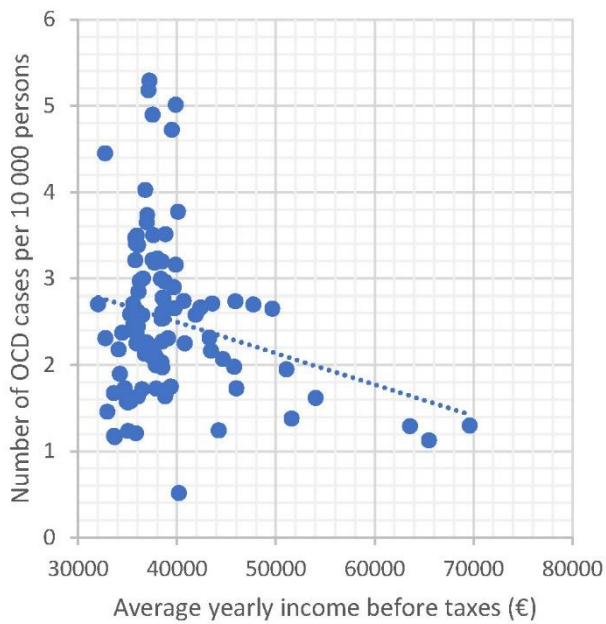
Delstudie 2 udføres som et registerstudie med kobling af data fra AES og DREAM databasen hos Danmarks Statistik, samt dataindsamling ved spørgeskema til personer med tidligere anerkendt arbejdsbetinget eksem.

Resultater

Delstudie 1 er opstartet Maj 2020. Foreløbigt er 18 patienter inkluderet i projektet. Projektet er forsinket p.g.a. af COVID-epidemien.

I delstudie 2 fandt vi, at personer med arbejdsbetinget eksem arbejder 8,9 timer mindre om måneden efter anmeldelsen af deres eksem til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring svarende til en estimeret lønnedgang på ca. 12.000 kr/år, derudover modtager de signifikant mere kontanthjælp og sygedagpenge i årene efter de har anmeldt ift. årene før. Der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem længere sagsbehandlingstid hos Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og øget nedgang i arbejdstid samt øget kontanthjælp og sygedagpenge efter anmeldelsen.

Nedenstående graf viser en statistisk signifikant sammenhæng mellem den gennemsnitlige indkomst før skat og antallet af anerkendte arbejdsbetingede eksem i danske kommuner.

Figur 1 Sammenhæng mellem årlig indkomst før skat og antal anerkendt arbejdsbetinget eksem i danske kommuner.

I starten af 2021 tilsendes 6262 personer, der tidligere har fået anerkendt et arbejdsbetinget eksem hos Arbejdsmarkedets Erhvervssikring et spørgeskema som yderligere skal klarlægge årsager og konsekvenser af arbejdsbetinget eksem for den enkelte og samfundet.

Dette projekt vil have relevans for frisører, da tidligere studier har vist at frisører og frisørelever ofte udvikler allergi i en tidlig alder og har svært ved at blive i erhvervet.

Erhvervsbetinget håndeksem hos frisører gennem en 33-årig periode - evaluering af et forebyggende uddannelsesprogram

- Martin Havmose, phd. studerende, læge.

Baggrund

Frisører er i de fleste undersøgelser blandt de professioner med størst risiko for arbejdsbetinget håndeksem. Dette skyldes udsættelse for en lang række irriterende og allergener i deres daglige virke, herunder vådt arbejde, hårfarve, blegemidler og permanentvæsker.

En spørgeskemaundersøgelse fra 2009 af danske frisører, uddannet mellem 1985-2007, viste at 37,6% af dem som arbejdede i frisørfaget, på et eller andet tidspunkt havde haft håndeksem. Størstedelen udviklede dette tidligt i karrieren. Knap halvdelen af de adspurgte havde forladt frisørfaget og håndeksem blev nævnt som en hyppig medvirkende årsag til denne beslutning. Interventionsstudier med frisørelever har vist at forekomsten af håndeksem, kan reduceres ved vejledning om hensigtsmæssig adfærd, herunder brug af handsker og fugtighedscreme. Som følge af dette blev der i 2008 indført undervisning i allergi og kemisk arbejdsmiljø, på danske frisørskoler. Effekten af dette tiltag har endnu ikke været undersøgt.

Brugen af kunstige negle og UV-neglelak er et modefænomen, der indebærer en risiko for akrylatallergi. Brugen af akrylholdig neglekosmetik blandt frisører, er givet deres interesse for æstetik og skønhed, muligvis højere end i baggrundsbefolkningen.

Formål

Formålet med dette studie er at undersøge omfanget af og udviklingen i forekomsten af håndeksem, blandt danske frisører uddannet mellem 1985-2018. Det ønskes det at belyse effekten af det nationale, uddannelsesprogram, til forebyggelse af håndeksem målrettet frisørelever, samt at undersøge eksponeringen for negleakrylater hos danske frisører.

Figur 2. Forsiden til frisørspørgeskemaundersøgelsen

Metode

Dette studie er et spørgeskemastudie, delt op i 2 delstudier:

- En opfølgende kohorteundersøgelse af frisører uddannet mellem 1985 og 2007, etableret i 2009.
- En tværsnitsundersøgelse af frisører uddannet mellem 2008-2018

Spørgeskemaet indeholder omkring 150 spørgsmål og omhandler bl.a. selvrapporteret håndeksem, eksponering for irriterende og allergener i frisørfaget, compliance til råd om forebyggelse af håndeksem, samt brug af negleakrylater.

Data fra Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP) bruges til at estimere det antal år frisører er tilknyttet frisørfaget.

Resultater

Spørgeskemaundersøgelsen blev udført i perioden maj-november 2020 og distribueret både digitalt og med fysisk post. Spørgeskemaet blev sendt til i alt 10049 frisører med en opnået svarprocent på 41,3%. Aktuelt oprenses data fra spørgeskemaet og ATP. De første resultater forventes i første halvdel af 2021.

Telefonrådgivning

I Videntcenter for Frisører og Kosmetikere er der telefonrådgivning for frisører. Frisørerne kan også stille spørgsmål via e-mail. Henvendelserne besvares af centrets medarbejdere.

Henvendelserne handler om:

Hvordan sikrer jeg mig som gravid frisør?

Hvorvidt et hårfarveprodukt er uden traditionelle farvestoffer (PPD, toluene-2,5-diamine etc.).

Hvad frisøren skal gøre ved sit håndeksem eller luftvejsproblemer.

Skoleeleven der vil skrive rapport om hårfarveallergi.

Frisør der har kunde med potentiel hårfarvereaktion.

Myndigheder, politikere og pressen.

Industri, skoleelever, ikke-statslige organisationer der vil vide alt om hårfarvning og muligheden for at skaffe "sunde farver".

Grundet persondataforordningen (GDPR) har vi desværre nedlagt muligheden for henvendelser per e-mail. Efter vi har fået hjemmesiden, er antallet af telefonhenvendelser faldet. Desuden har nedlukningen under Covid-19 også medvirket til at henvendelser til Videntcenteret er faldet.

Handsker

Frisørprodukter indeholder specielle kemiske stoffer, der anvendes til farvning, permanent og blegning i frisørsalonerne. For at undgå at komme i direkte hudkontakt med de kemiske stoffer skal man anvende engangshandsker. Handskerne skal have en vis gennembrudstid for relevante kemiske stoffer for at yde beskyttelse. Kriterierne for, hvilke stoffer en handske til frisørarbejde skal kunne modstå, er udarbejdet i et dokument, som kan findes på hjemmesiden. Her i blandt er stoffer som p-phenylenediamine (PPD) og toluene-2,5-diamine fra hårfarver. Ammonium persulfate, potassium persulfate og sodium persulfate til afblegning og glyceryl monothioglycolate i permanentvæske er også med.

Udover gennemgang af laboratorietests, samarbejdede Videncenter for Frisører og Kosmetikere med saloner der testede handskerne. Kriterierne er udarbejdet på baggrund af videnskabelig litteratur, omhandlende de mest anvendte og allergimæssigt kendte, problematiske stoffer indenfor frisørfaget. Kriterierne vil løbende blive opdateret.

Handsker der har bestået test for gennemtrængelighed af frisørprodukter samt bestået praktisk test: Nitrile accelerator free gloves fra Abena, som kan rekvireres på telefon 74 31 18 18 og X-Soft ACF Nitril pudderfri fra Salonsupport.dk, som kan rekvireres på telefon 36 16 16 09. De der anvender de anbefalede handsker har ikke klaget over reaktioner overfor handskerne.

Der findes også langskafte (30cm skaft) acceleratorfrie nitrilhandsker af samme kvalitet som ovenstående.

Nogle frisører har stadig problemer med at anvende handskerne til Elumen. Der er fortsat ikke noget handskeforslag til brug af Elumen hårfarver. Indtil videre anbefales det at anvende vinylhandsker når der arbejdes med Elumen farver.

Der arbejdes via Dansk Standard på at udarbejde en europæisk standard for fremstillingen af handsker til frisører. Læs mere om dette i afsnittet Dansk Standard på side 16.

Frisørinspirationsgruppen

Frisørinspirationsgruppen er en gratis mailservice til alle interesserede. Maillisten anvendes hvis der er en nyhed fra Videncenter for Frisører og Kosmetikere, det kan være forskning eller udsendelse af årsrapport. Grundet persondataforordningen, den såkaldte GDPR, som trådte i kraft 25/5 2018. Blev antallet af mailadresser beskåret. I 2020 var der 55 personer som modtog nyhedsbrevet.

Via Videncentrets hjemmeside kan man tilmeldelse sig nyhedsbrevet, dette sker ved at sende en besked via en kontaktform på hjemmesiden eller ved at sende en e-mail til ulrik.ahrensboell-friis@regionh.dk med emnefeltet: 'Tilmelding til frisørinspirationsgruppen'. Mailservicen kan til enhver tid afmeldes.

Nyhedsemner i 2020

Hjemmeside

I 2015 blev Videncentrets hjemmeside opdateret med blandt andet nyt design, som administreres af Ulrik Ahrensboell-Friis. På hjemmesiden kan man finde ny og relevant information om allergener i arbejdsmiljøet hos frisører og kosmetikere, information om forebyggelse af allergi, eksem og hvilke igangværende forskningsprojekter der arbejdes med i videncentret. Der er udviklet interaktive opgaver på hjemmesiden, som giver den besøgende viden om Videncentret og om arbejdsmiljøet i branchen.

Fra 1/1 2020 til 31/12 2020 var der 67.690 besøgende på siden. Hvilket svarer til 185 besøgende/dag. Hvilket er lidt færre end i 2019.

Undervisningsmateriale

Grundet den nye erhvervsskolereform påbegyndte Videncentret i 2015 at opdatere det eksisterende undervisningsmateriale. Materialet blev delt op i emner, således at de enkelte skoler, selv kan sammensætte deres undervisningsprogram. Materialet blev lagt online, hvor skolerne med et login kan downloade de forskellige emner. Materialet bliver løbende opdateret med den seneste nye viden.

<https://www.videncenterforfrisorer.dk/undervisningsmaterialet/>

Elevsider

Grundet forespørgsler fra skolerne blev der, i begyndelsen af 2018, oprettet en specifik elevside. Her kan eleverne med et universalt elev-login, som udleveres af faglærerne på skolerne, downloade en folder sammensat til mestereleverne. Folderen indeholder slides med undervisningsmaterialet og opgaver.

<https://elev.videncenterforfrisorer.dk/>

Handsker

Der arbejdes gennem Dansk Standard på at udarbejde en europæisk standard for hvordan man skal teste handsker til frisører. Læs mere om dette i afsnittet Dansk Standard på side 16.

I forbindelse med arbejdstilsynets kampagne "Brug handsker" har videncenter for frisører og kosmetikere udarbejdet en kampagnevideo "Frisør – Pas på dine hænder". Kampagnevideoen ligger på Videncentrets hjemmeside.

Figur 3. Klip fra kampagnevideoen

Videor

Videor udarbejdet i samarbejde med Videncenter for Allergi:

- Få tjek på dit sikkerhedsdatablad: <https://www.youtube.com/watch?v=0WSTyABbUlk>
- Frisør – Pas på fine hænder: <https://www.youtube.com/watch?v=p7Ed4b3dpsU&t=1s>
- Har du håndeksem? Tjek din hud:
https://www.youtube.com/watch?v=XUAl45bcXhs&feature=emb_imp_woyt
- Pas på dine hænder – Undgå håndeksem: <https://www.youtube.com/watch?v=sVjZAUpMKMk>
- Undgå håndeksem – for kokke, køkkenuddannede: <https://www.youtube.com/watch?v=MBIKcfV1stY>
- Undgå håndeksem – for metalarbejdere og mekanikere: <https://www.youtube.com/watch?v=xhxLsiScLWI>

Videnskabelige publikationer af medarbejdere i Videncenter for Frisører og Kosmetikere

Februar

Meisser SS, Altunbulakli C, Bandier J, Opstrup MS, Castro-Giner F, Akdis M, Bonefeld CM, Johansen JD, Akdis CA. Skin barrier damage after exposure to paraphenylenediamine. J Allergy Clin Immunol. 2020 Feb;145(2):619-631.

April

Havmose M, Thyssen JP, Zachariae C, Johansen JD. Contact allergy to 2-hydroxyethyl methacrylate in Denmark. Contact Dermatitis. 2020 Apr;82(4):229- 231.

August

Havmose M, Thyssen JP, Zachariae C, Johansen JD. Use of protective gloves by hairdressers: a review of efficacy and potential adverse effects. Contact Dermatitis. 2020 Aug;83(2):75-82.

Kjeldsen EW, Havmose M, Ahrensboell-Friis U, Thyssen JP, Zachariae C. Palmar Eczema From Secondary 2-Hydroxyethyl Methacrylate Exposure-The Artificial Nail Grip Sign. Jul/Aug 2020;31(4):e26-e27

Foredrag af medarbejdere i Videncenter for Frisører og Kosmetikere

Marts

Friis, UA. "Kemi, værnemidler og hudproblemer" Arbejdsmiljøkonference for de Grønne erhverv. Odense.

Juni

Friis, UA. " Hudproblemer de seneste 12 måneder i forskellige jobgrupper - udvikling over tid." Oplæg ved styregruppemødet for projektet "Arbejdsbetinget eksem hos unge". Online.

September

Friis, UA. " Eksponeringsanalyse - Sikkerhedsdatablade og XRF-scanner." Oplæg ved Delkursus, Hudafdelingen Herlev-Gentofte Hospital. Gentofte.

Friis, UA. Artikelgennemgang – "Solvent Orange 60 is a potent contact sensitizer in occupational and everyday life." Litteraturgennemgang. Videncenter for Allergi. Gentofte.

November

Friis, UA. " Hudproblemer de seneste 12 måneder i forskellige jobgrupper - udvikling over tid (opdatering)." Oplæg ved styregruppemødet for projektet "Arbejdsbetinget eksem hos unge". Online.

Dansk Standard

I oktober 2019 blev Ulrik Ahrensboell-Friis medlem af Dansk Standards gruppen, S-336 - Beskyttelsesbeklædning Personligt beskyttelsesudstyr. Desuden sidder Ulrik også med i en arbejdsgruppe i CEN (TC162 - WG8). Formålet med medlemskabet er at der bliver oprettet en europæisk standard til fremstilling af beskyttelseshandsker til frisører.

19-20/2. CEN-møde om standardisering af fremstillingen af handsker til frisører, i Madrid.

3/9. ZOOM-Møde. CEN-møde om standardisering af fremstillingen af handsker til frisører.

21/10. ZOOM-Møde. CEN-møde om standardisering af fremstillingen af handsker til frisører.

26/11. ZOOM-Møde. CEN-møde om standardisering af fremstillingen af handsker til frisører.

Undervisning og sundhedsfremme

Februar:

Ahrensboell-Friis U. Undervisning i kemisk arbejdsmiljø af frisørelever på Frisørskolen Hansenberg, Kolding

August:

Ahrensboell-Friis U. Undervisning i kemisk arbejdsmiljø af frisørelever på Frisørskolen Hansenberg, Kolding

Medlemskaber af Videnskabelige netværk

Ahrensboell-Friis U. og Havmose M. Medlemmer af European Society of Contact Dermatitis (ESCD)

Ahrensboell-Friis U. medlem af Dansk Standard. S-336 - Beskyttelsesbeklædning Personligt beskyttelsesudstyr

Hjemmeside

Videncenter for Frisører og Kosmetikere har fire domæner som alle fører samme sted hen.

www.vffk.dk

www.videncenterforfrisorer.dk

www.videncenterforfrisorer.dk

www.videncenterfrisorer.dk

Her lægges nyheder, de hyppigste spørgsmål fra telefonlinjen, samt gode råd og dokumenter vedr. forebyggelse af arbejdsbetinget håndeksem. På hjemmesiden er et lydinterview med centrets medarbejdere vedrørende ingredienser i produkter og forebyggelse af håndeksem.